

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอสี จังหวัดชุมพร ได้ผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 280 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตสภาพการดำรงชีวิตและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์กับเด็กในฐานะพ่อ แม่ คิดเป็นร้อยละ 62.1 โดยมีอายุเฉลี่ย 30.56 ปี จบการศึกษาระดับสูงสุดคือชั้นมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.6 ประกอบอาชีพเกษตรกรและรับจ้างเป็นส่วนใหญ่

1. พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ในเขตอำเภอสี จังหวัดชุมพร พบว่า อยู่ในระดับพอใช้ โดยเมื่อพิจารณาพฤติกรรมแยกแต่ละด้านพบว่า พฤติกรรม การดูแลการบริโภคอาหารอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนพฤติกรรมทำความสะอาดช่องปาก พฤติกรรม การตรวจฟันและการพาเด็กไปพบทันตบุคลากรสาธารณสุข อยู่ในระดับไม่ดี

2. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง พบว่า ปัจจัยนำด้านความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน ปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงแหล่งขยายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟันเด็กก่อนวันเรียน และปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการดูแลทันตสุขภาพ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ พบว่า ปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการดูแลทันตสุขภาพมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงแหล่งขยายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟันเด็กก่อนวัยเรียน และปัจจัยนำด้านความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในอำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่าอยู่ในระดับ พอใช้ ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาของทัศนีย์ มหาวาน (2540) ที่พบว่า พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กอายุ 2-3 ปี ของผู้ปกครองในอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับไม่ดี-พอใช้ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งอาจมาจากการดำรงชีวิตของผู้ปกครอง ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีอาชีพเกษตรกรรมถึงร้อยละ 48.9 ต้องออกไปทำงานนอกบ้านตั้งแต่ตอนเช้าจนถึงตอนเย็น เมื่อกลับมาถึงบ้านต้องทำงานบ้าน ประกอบอาหารเลี้ยงครอบครัว ทำให้มีเวลาดูแลเด็กก่อนวัยเรียนได้น้อยลง ซึ่งอาจส่งผลให้ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนได้ไม่ดี โดยเฉพาะด้านทันตสุขภาพ

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองแต่ละด้าน พบว่า พฤติกรรมการดูแลการบริโภคอาหารอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง โดยเห็นได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่พบว่าเด็กส่วนใหญ่จะเลิกดื่มนมจากขวดในช่วงอายุประมาณ 18-28 เดือน มากที่สุด ถึงร้อยละ 42.50 ซึ่งระยะเวลาต่ำกว่าการศึกษาของปิยะดา ประเสริฐสมและคณะ (2546) พบว่า เด็กจะเลิกดื่มนมขวดเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 39.31 เดือน และพบว่าอายุที่ดื่มนมขวดของเด็กมีความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุ และจากการศึกษาของวลัธินี ปิงแก้ว (2549) ที่พบว่า การเลิกดื่มนมขวดที่อายุน้อยและมากกว่าขวดครึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาวะปราศจากฟันผุและสภาวะฟันผุน้อยของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกับการศึกษาของชุดิมา ไตรรัตน์วรกุล และรพีพรรณ โชคสมบัติชัย (2541) พบว่า การลดคาขวดนมจะมีความสัมพันธ์กับเด็กที่มี (dmf) สูง ส่วนการให้เด็กดื่มน้ำตาม เมื่อดื่มนมขวดหรือน้ำหวานหรือน้ำผลไม้ พบว่า ผู้ปกครองจะให้เด็กดื่มน้ำตามเป็นประจำทุกครั้งที่มากที่สุดถึงร้อยละ 57.1 จากการศึกษาของสมนึก ชาญด้วยกิจและคณะ (2547) พบว่า การไม่ดื่มน้ำตามภายหลังการดื่มนม เป็นสาเหตุสำคัญต่อการเกิดโรคฟันผุ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชุดิมา ไตรรัตน์วรกุล และรพีพรรณ โชคสมบัติ (2541) ที่พบว่า เด็กกลุ่มที่ไม่ได้ดื่มน้ำตามหลังจากดื่มนมมีอัตราฟันผุ ถอน อุด เฉลี่ยเป็นอันดับต่อคนสูงกว่าเด็กที่ดื่มน้ำตาม

และจากการศึกษารั้งนี้ เมื่อพิจารณาในส่วนของการบริโภคขนมหรือของกินเล่น พบว่าเด็กนิยมรับประทานลูกอม ทอฟฟี่ ช็อคโกแลต มากที่สุดถึงร้อยละ 32.50 รองลงมาเป็นขนมปัง และขนมกรุกรอบ จากการศึกษาการสำรวจเปลือกบรรจุภัณฑ์ขนมและเครื่องดื่มที่เด็กบริโภคของปิยะดา ประเสริฐสมและคณะ (2546) พบว่า ปริมาณน้ำตาลเฉลี่ยที่เด็กได้รับจากเปลือกบรรจุภัณฑ์ที่เด็ก

บริโศก คือ 11.28 กรัม หรือคิดเป็น 2.82 ช้อนชา ซึ่งปัญหาจากการบริโศกน้ำตาลเกินไปในเด็กเป็นภาวะคุกคามต่อสุขภาพโดยรวมของเด็ก ได้แก่ โรคฟันผุซึ่งมีความชุกสูงมากกว่าร้อยละ 80 ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี (กองทันตสาธารณสุข, 2551) และจากการศึกษาของก้องเกียรติ เต็มเกษมสานต์ และคณะ (2547) พบว่า การอมลูกอม การรับประทานอาหารหวานและขนมเป็นประจำมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดโรคฟันผุ ส่วนพฤติกรรมหลังการบริโศกขนมพบว่า ส่วนใหญ่หลังจากบริโศกขนมแล้ว ผู้ปกครองไม่ได้ให้เด็กดื่มน้ำตาม ซึ่งจากการศึกษาของวลัชนี ปิงแก้ว (2549) พบว่า การไม่ได้ทำอะไรเลยและการดื่มน้ำ บ้วนปากหรือการแปรงฟันนั้น มีผลต่อสถานะความรุนแรงของฟันผุในกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พฤติกรรมในการทำมาสะอาดช่องปากอยู่ในระดับไม่ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็ก และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำความสะอาดฟัน ซึ่งจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ที่พบว่า มีผู้ปกครองบางส่วนที่ยังไม่ได้แปรงฟันให้เด็กทั้งที่เด็กอายุ 3 ปีขึ้นไปแล้ว ถึงร้อยละ 17.50 โดยให้เหตุผลว่า ฟันเด็กยังขึ้นไม่ครบและเห็นว่าฟันน้ำนมไม่มีความสำคัญกลัวว่าแปรงฟันแล้วจะไปกระทบเหงือกทำให้เหงือกอักเสบ ไม่มีเวลาแปรงฟันให้เด็กซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพัชรลักษณ์ เกื้อนนาคี และสุปริดา อุดุลยานนท์ และสุปริดา อุดุลยานนท์ (2542) ที่พบว่า นอกจากชาวบ้านทั้งชายและหญิงจะทำงานในภาคเกษตรแล้ว ยังต้องไปรับจ้างแรงงานในเมืองทำให้มีเวลาในการดูแลลูกน้อยลง ชาวบ้านส่วนหนึ่งต้องอพยพไปทำงานต่างถิ่น ปล่อยให้บุตรหลานอยู่ในความดูแลของย่า ยาย หรือญาติคนอื่น ๆ การแปรงฟันให้เด็กหรือการควบคุมอาหารหวานจึงทำได้น้อยลง ซึ่งจากการศึกษาของก้องเกียรติ เต็มเกษมสานต์และคณะ (2547) พบว่า การแปรงฟันของเด็กเป็นประจำหรือการแปรงฟันให้เด็กล้วนมีผลต่อฟันผุ ดังนั้นการให้เด็กแปรงฟันบ่อย ๆ จะมีผลช่วยลดฟันผุได้เนื่องจากการป้องกันการก่อตัวของเชื้อแบคทีเรีย อีกทั้งสามารถหยุดและชะลอการเกิดฟันผุระยะแรกได้ (Moss, 1996)

พฤติกรรมการตรวจฟันและการพาเด็กไปพบทันตบุคลากรสาธารณสุขอยู่ในระดับไม่ดีจากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เคยตรวจฟันให้เด็กบางครั้ง คล้ายคลึงกับการศึกษาของทัศนีย์ มหาวัน (2540) ที่พบว่า ผู้ปกครองของเด็กอายุ 2-3 ปี ในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เคยตรวจฟันให้เด็กในบางครั้ง ซึ่งจากการศึกษาสถานะฟันผุและพฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพโดยผู้ปกครองของวลัชนี ปิงแก้ว (2549) พบว่า การตรวจฟันให้เด็กมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของสถานะฟันผุที่แตกต่างกันในทั้งสองกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองตรวจฟันให้เด็กอย่างสม่ำเสมอ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองคือ ปัจจัยนำด้านความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟัน และปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการดูแลทันตสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยเหล่านี้สามารถการทำนายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองได้ร้อยละ 20.8 ซึ่งเป็นอำนาจการทำนายที่ค่อนข้างต่ำ แสดงว่าน่าจะมีปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษาเพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองครั้งนี้

ผลการวิเคราะห์อภิปรายได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยนำประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนผู้ปกครอง พบว่า

ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องมาจากความเชื่อเป็นพฤติกรรมภายใน เกิดจากบุคคลได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วนำมาเป็นแนวคิดฝังแน่นในจิตใจจนเกิดเป็นความเชื่อ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมภายนอก มีบทบาทสำคัญต่อบุคคลและเป็นตัวกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลที่แตกต่างกันไป ทั้งการส่งเสริมและการก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพหรือไม่ก่อให้เกิดผลใด ๆ เลย จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาฟันผุ เนื่องจากมีผู้ปกครองถึงร้อยละ 96.4 ที่เชื่อว่าฟลูออไรด์ไม่สามารถป้องกันฟันผุได้และมีผู้ปกครองถึงร้อยละ 68.9 ที่เชื่อว่าการตรวจฟันให้เด็กเป็นหน้าที่ของทันตแพทย์แต่เพียงผู้เดียว และจากการศึกษาของทิพย์วรรณ กลิ่นศรีสุข (2541) ที่พบว่า ชาวบ้านเชื่อว่าฟันน้ำนมจะหลุดตามวัยและเมื่อเด็กอายุมากขึ้นจะมีฟันถาวรขึ้นมาแทนที่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดวงเดือน วีระฤทธิพันธ์ (2545) ที่พบว่าชาวบ้านมักให้ความสำคัญกับฟันน้ำนมแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว โดยส่วนใหญ่คิดว่าฟันน้ำนมไม่สำคัญ เพราะเมื่อเด็กโตขึ้น ก็จะมีฟันถาวรขึ้นมาแทนที่ ดังนั้นจึงไม่เห็นความสำคัญของการป้องกันและรักษาฟันผุ ส่วนในกรณีของฟันถาวรนั้น ชาวอาข่าเชื่อว่ามันจะเสื่อมสภาพไปตามธรรมชาติ เมื่ออายุมากขึ้นฟันต้องโยกหลุดเป็นธรรมดา ดังนั้นจึงไม่ใช่โรคหรือการเจ็บป่วยที่ต้องรักษาแต่อย่างใด ส่วนสาเหตุที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่พาเด็กไปพบทันตแพทย์ เนื่องจากเด็กมีฟันผุและมีอาการปวดฟัน มีเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้น ที่ผู้ปกครองพาเด็กไปรับบริการตรวจฟัน ซึ่งการพาเด็กไปพบทันตแพทย์เพื่อตรวจฟัน

เป็นการเฝ้าระวังการเกิดโรคฟันผุวิธีหนึ่ง แต่จากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองจะพาเด็กไปพบทันตแพทย์เมื่อเด็กมีปัญหาเท่านั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรทันตสาธารณสุขควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองตรวจฟันให้เด็กและจัดบริการด้านทันตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอ

ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวคิดของกรีน ที่ว่าความรู้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม แต่จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมบางเรื่องของผู้ปกครองไม่สอดคล้องกับความรู้ เช่น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังให้เด็กกินลูกอมและขนมกรุบกรอบเป็นอาหารว่าง ทั้ง ๆ ที่ทราบว่าผลไม่คือ อาหารว่างที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ หุทัย สุขเจริญ โสกล (2545) ที่พบว่า ผู้ปกครองเด็กที่มีความรู้ในระดับประถมศึกษา ถึงแม้จะรู้ว่าการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กคือ การแปรงฟันให้เด็ก แต่ก็ไม่ได้ดูแลอย่างเข้มงวดจึงทำให้เด็กมีฟันผุมาก แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมในบางครั้งนอกจากขึ้นอยู่กับความรู้แล้วยังต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นร่วมด้วย

ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวคิดของกรีน ที่ว่า ทัศนคติเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปัจจัยที่ช่วยจูงใจให้เกิดการแสดงพฤติกรรมของบุคคล แต่การศึกษาครั้งนี้คล้ายคลึงกับการศึกษาของทัศนีย์ มหาวาน (2540) ที่พบว่า ทัศนคติการดูแล ทันตสุขภาพเด็กของผู้ปกครองในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการให้นม อาหาร ขนม พฤติกรรม การทำความสะอาดเหงือกและฟัน พฤติกรรมตรวจฟันให้เด็กและการพาเด็กไปพบทันตแพทย์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพน้อย อันเนื่องมาจากสภาพการดำรงชีวิต ซึ่งจากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างต้องออกไปทำงานตั้งแต่ตอนเช้าจนถึงตอนเย็นทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลเด็กเท่าที่ควร

2.2 ปัจจัยเอื้อประกอบด้วย การเข้าถึงแหล่งบริการทันตกรรม และการเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟัน พบว่าการเข้าถึงแหล่งบริการทันตกรรมไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวคิดของกรีนที่ว่า ปัจจัยเอื้อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพ และเป็นปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลที่มีแรงจูงใจอยู่แล้วสามารถแสดงพฤติกรรมตามที่ประสงค์ได้ง่ายขึ้น ซึ่งการศึกษาของทัศนีย์ มหาวาน(2540) พบว่า ปัจจัยเอื้อไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครอง ทั้งที่ผู้ปกครองได้รับปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับสูงก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าถึงแหล่งบริการต่าง ๆ ดังกล่าวของตัวอย่างที่ศึกษามีความแตกต่างกันน้อย และจากการศึกษาของดวงเดือน วีระฤทธิพันธ์ (2545) พบว่า การมีสถานบริการใกล้บ้าน การเพิ่มจำนวนบุคลากร การมีหลักประกันสุขภาพ รวมถึงการออกหน่วยทันตกรรมที่ทำให้เด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนเข้าบริการทันตกรรมได้ง่ายขึ้น

แต่กลับพบว่า มีการมารับบริการค่อนข้างต่ำซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ ที่พบว่า ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงแหล่งบริการทันตกรรมอยู่ในระดับสูง แต่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ แต่การเข้าถึงแหล่งอุปกรณ์ทำความสะอาดมีผลต่อพฤติกรรมการทำความสะอาดฟัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟัน ทำให้ผู้ปกครองสามารถทำความสะอาดฟันได้ง่ายขึ้น

2.3 ปัจจัยเสริมประกอบด้วย การได้รับข่าวสารการได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพจากสื่อมวลชนและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการดูแลทันตสุขภาพพบว่า

การได้รับข่าวสารการได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพจากสื่อมวลชนไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองได้รับข่าวสารถึงร้อยละ 95.7 โดยแหล่งข่าวสารที่ได้รับมากที่สุดคือ รายการโฆษณาสาธิตทางโทรทัศน์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองส่วนใหญ่พบว่า ได้รับความรู้ไม่มากเท่าที่ควรเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ จึงไม่เกิดแรงกระตุ้นมากพอต่อการแสดงพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการดูแลทันตสุขภาพมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นไปตามแนวคิดของกรีนที่ว่า ปัจจัยเสริมซึ่งประกอบด้วยการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของหุทัย สุขเจริญโกศล (2545) ที่พบว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองหรือเพื่อนบ้าน ญาติจะเป็นแหล่งสำคัญในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนกระทั่งถึงวัยก่อนเรียน และจากการศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ของจิรพรรณ อินทาและคณะ (2542) พบว่า การให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำความสะอาดช่องปากร่วมกับการอบรมพี่เลี้ยงเด็กในการดูแลทันตสุขภาพจะส่งผลให้การดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนดีขึ้น

การศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตอำเภอสีวิ จังหวัดชุมพร นั้นขึ้นอยู่กับ ปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการดูแลทันตสุขภาพและปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟันเป็นปัจจัยพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสม และเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กดียิ่งขึ้น คือ ปัจจัยนำด้านความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ นอกจากนี้จะมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ในปัจจัยนำ

ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมาเกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่าผลการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง โดยภาพรวมยังอยู่ในระดับพอใช้ นั้น โดยพฤติกรรมที่ควรได้รับการแก้ไข คือ พฤติกรรมการทำความสะอาดฟัน พฤติกรรมการตรวจฟันให้เด็กและการพาเด็กไปพบทันตบุคลากรสาธารณสุข ส่วนพฤติกรรมการดูแลการบริโภคอาหารอยู่ในระดับพอใช้ นั้น ยังมีผู้ปกครองบางส่วนที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องและควรแก้ไขเช่นกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดโครงการขึ้นมาส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนเพิ่มขึ้นอันจะส่งผลให้เด็กมีทันตสุขภาพที่ดีต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความเชื่อมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อค้นพบนี้ไปใช้ในการวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนได้ โดเน้นกิจกรรมการให้ความรู้ อันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความเชื่อและก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟัน มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ดังนั้นจึงควรมีการจัดรณรงค์ให้เด็กแปรงฟันหรือให้ผู้ปกครองแปรงฟันให้เด็ก เนื่องจากการศึกษาพบว่าสามารถเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดในระดับที่สูง แต่มีพฤติกรรมการทำความสะอาดฟันอยู่ในระดับที่ต่ำ

4. จากผลการวิจัยปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการดูแลทันตสุขภาพมีผลพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ดังนั้นจึงควรกระตุ้นหน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญพร้อมทั้งให้การสนับสนุนมากขึ้น ทั้งอาจในรูปแบบแปร่งสีฟันอันแรกของหนูซึ่งกองทันตสาธารณสุขได้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่ยังขาดความครอบคลุมและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับพอใช้ ดังนั้นการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมเช่นนั้น จึงควรเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้เข้าใจถึงเหตุผลที่ทำให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเช่นนั้นได้มากขึ้น อันจะเป็นผลต่อการส่งเสริมทันตสุขภาพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน